

10-13

PÄIVÄRETKE PIYÖRÄILLEN PIETARSAARESSA JA LUODOSSA

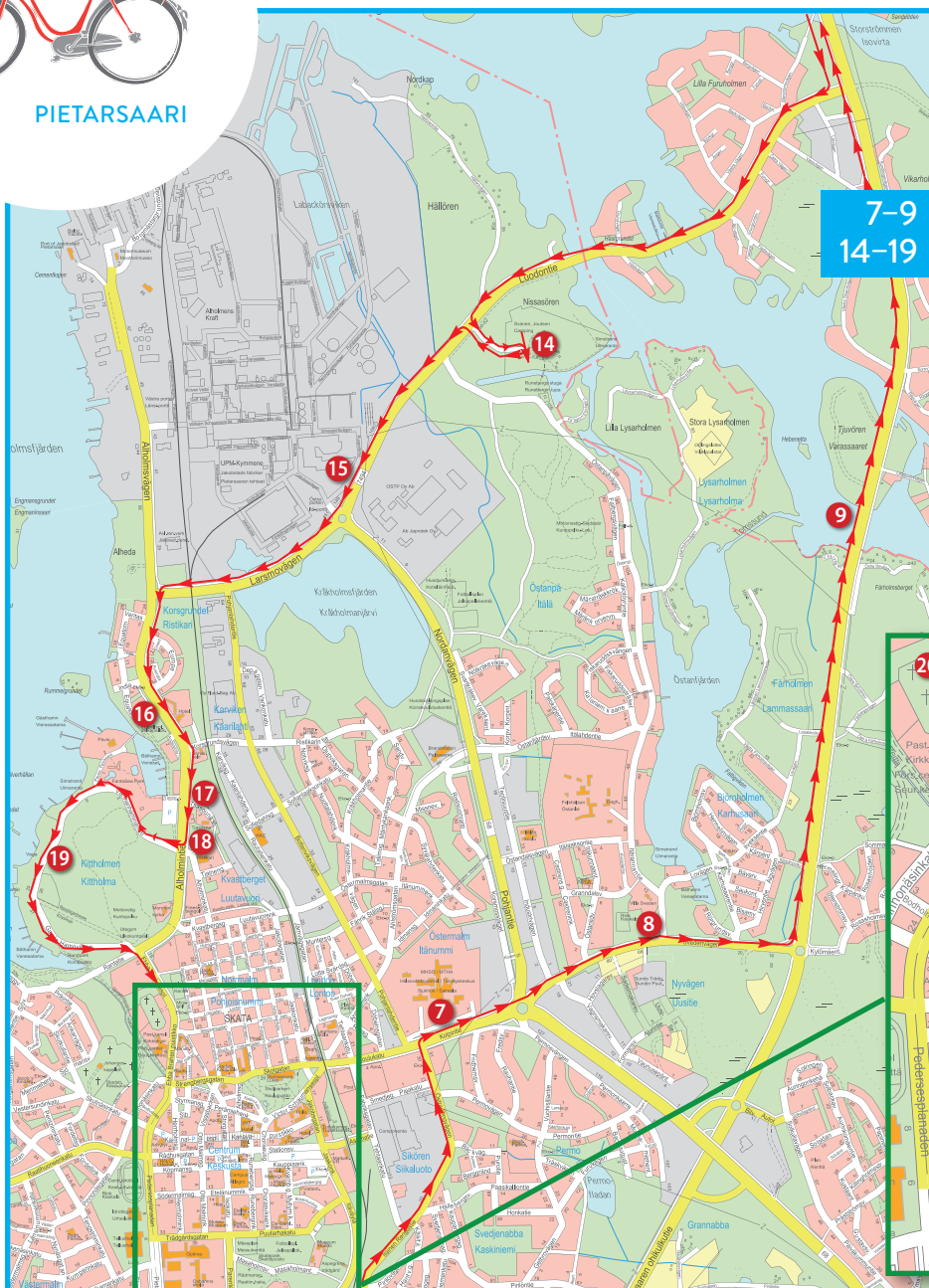
(n. 35 km)

- 1 TORI
- 2 LIIKEMIES ADOLF
LINDSKOGSIN TALO
CAMPUS ALLEGRO
- 3 CAFÉ AFTER EIGHT
- 4 PIETARSAAREN MUSEO
/ MALMIN TALO
- 5 OPTIMA
- 6 ASPEGRENIN PUUTARHA
- 7 MALMIN SAIRAALA
- 8 VILLA SVEDEN
- 9 LAMMASSAARENSILTA
- 10 RISÖHÄLLIN RUKOUSHUONE
- 11 BJÄRGAS
- 12 LUODON KIRKKO
- 13 STRANDIS
- 14 JOUTSENEN LEIRINTÄALUE JA
RUNEBERGIN TUPA
- 15 ALHOLMEN INDUSTRIAL PARK
- 16 ALHEDA / ALHOLMANRANTA/
ASUNTOMESSUALUE
- 17 ORTODOKSINEN TSASOUNA
- 18 ENTINEN RISTIKARIN KOULU
- 19 VANHAN SATAMAN METSÄ
- 20 BISKOPSHOLMENIN
HAUTAUSMAA
- 21 SATAMAKATU
- 22 ENTINEN PALOKUNNANTALO
- 23 PIETARSAAREN KIRKKO
- 24 WESTMANINMUORIN TUPA

LUOTO

PIETARSAARI

7-9
14-19

1-6
20-24

1. **TORI** oli kauppapaikka jo pitkään ennen kuin kaupunki perustettiin 1652. Raatihuone on järjestyksessään neljäs, rakennettu 1835 roihunneen kaupungin palon jälkeen.

2. **LIKEMIES ADOLF LINDSKOGIN TALO** torin reunalla, rakennettu 1797, ainoa nykyisen kävelykadun eteläpuolella sijaitseva rakennus, joka selvi palosta. Talo on nyt osa Campus Allegron mielenkiintoista korttelia, jossa toimii kaksi ammattikorkeakoulua, ammattiopisto, musiikkiopisto, konserttisali, ravintola, kahvila ja pankki. Kannattaa käydä sisällä katsomassa.

▶ *Aloitamme retkemme Isokatua pitkin etelän suuntaan.*

3. **CAFÉ AFTER EIGHT** (oikealla) avattiin 1980-luvulla nuorison päihtetörmäksi kohtauspaikaksi. Nykyään siellä on nuorison työpajoja, kahvila ja lounasravintola.

4. **PIETARSAAREN MUSEO / MALMIN TALO** (oikealla) Isonkadun ja Puutarhakadun kulmassa rakennettiin laivanvarustaja Peter Malmin perheen asuintaloksi ja kauppahuoneeksi vuoden 1835 palon jälkeen. Museon näyttelyt keskittyvät kaupungin merenkulun historiaan. Piharakennuksissa on mm. maalaiskauppa, kampaamo ja takilakamari. Pihapiirissä on myös näyttelytila Tempus.

5. **OPTIMA** -ammattiopistossa Puutarhakadun toisella puolella on parikymmentä koulutuslinjaa, lisäksi aikuisopetusta.

▶ *Käänny Puutarhakatua pitkin vasemmalle. Aja Aspegrenin puutarhan suuntaan.*

6. **ASPEGRENIN PUUTARHA**, yksi kaupungin vihreistä keitaista. Puutarhan perusti rovasti Gabriel Aspegren 1700-luvulla, ja se on kunnostettu alkuperäisten barokkityylisten piirustusten mukaisesti. Puutarhassa oli aikoinaan näiden leveysasteiden ensimmäiset omena- ja perunaviljelmät. Kunnostetun Rosenlundin pappilan vieressä on vuodelta 1775 peräisin oleva kivinavetta, nykyisin Pedersören seudun kotiseutumuseo, jossa on mittavat kokoelmat maatalouteen ja käsityöammatteihin liittyviä esineitä. Museo on auki kesäaikaan.

▶ *Aja Masaholmantietä vasemmalle, Itäväylälle. Käänny oikealle ja ylitä tie + rautatie. Ylitä Pietarintie, jatka Itäistä Rengastietä tien päähän saakka*

7. **MALMIN SAIRAALA**, sijaitsee suoraan edessäsi metsikön takana. Jugendtyylinen sairaala rakennettiin liikemies ja laivanvarustaja Otto Malmilta saaduista lahjoitusrahoilla 1908 ja lisärakennuksia on rakennettu useaan otteeseen. Terveyskeskus sijaitsee samalla alueella.

▶ *Aja Kolpintien pyörätietä pitkin alikulkutunneliin ja sieltä Itärannantielle, jota pitkin noin puoli kilometriä, kunnes saavut Villa Svedeniin.*

8. **VILLA SVEDEN** tien vasemmalla puolella metsikön katveessa oli 1800-luvulla apteekkari Viktor Schaumanin perheen kesäpaikka. Kunnostetusta rakennuksesta löydät kahvilan, joka auki kesällä. Tien toisella puolella Luodonjärven rannassa Karhusaaren uimaranta.

▶ *Jatka ohikulkutielle, ohita liikennepyrä ja käänny vasemmalle, jatka pyörätietä pitkin.*

9. **LAMMASSAARENSILTA** yhdistää Pietarsaaren kaupungin ja Luodon kunnan.

▶ *Jatka Storströmin sillalle. Käänny vasemmalle Storströmsgrändeniä pitkin Risöhvägenille.*

10. **RISÖHÄLLIN RUKOUSHUONE**, yksi Luodon kolmesta laestadiolaisesta rukoushuoneesta.

▶ *Aja rantaa pitkin Risöhvägenille, käänny oikealle. Aja Risöhvägeniä tien loppuun saakka. Ylitä maantie Hannulavägenin kohdalla ja jatka tien loppuun saakka. Käänny oikealle Fagernäsvägenille. (Hannulavägen on soratie. Jos haluat välttää sorateita, aja vielä pyörätietä pitkin Holmin liikennepyörään ja aja alikulkua pitkin Fagernäsvägenille).*

11. **BJÄRGAS** kotiseututalo ja museotalo.

12. **LUODON KIRKKO** tien päässä on kirkkorakennusmestari Jacob Rijfin piirtämä ja se vihittiin käyttöön 1787. Vieressä sijaitsee Kvarnbackenin alue. Alueella on entisöityjä vanhoja taloja sekä kivinavetta, jossa kesäisin järjestetään konsertteja ja muita yleisötilaisuuksia.

▶ *Aja Fagernäsvägeniä takaisin tien loppuun saakka. Aja alikulusta pyörätielle kohti Pietarsaarta. Jatka Storströmmen suuntaan.*

13. **STRANDIS** jossa kauppa, kahvila-ravintola, kelluva saunalautta ja leirintäalue.

▶ *Jatka samaa tietä pitkin kunnes saavut Assarilivägenille, jonka varrella Assarskärin uimaranta. Palaa pyörätielle ja suuntaa kohti Pietarsaarta. Käänny ensimmäisessä risteyksessä Furuholmsvägenille ja aja siltojen yli. Jatkaa matkaa eteenpäin. Käänny vasemmalle Joutsenen leirintäalueelle, aja alueen läpi rantaan ja riippusiltaa pitkin Runebergin tuvalle.*

14. **JOUTSENIEN LEIRINTÄALUE JA RUNEBERGIN TUPA**. Leirintäalue sijaitsee Luodonjärven rannalla. Salmen toisella puolella, jonne pääsee riippusiltaa pitkin on Runebergin tupa. Tuvalle kansallisorunolijamme Johan Ludvig Runeberg vietti lapsuutensa kesä. Mökin rakensivat hänen isänsä ja enonsa 1811 metsästyks- ja kalastusmajaksi. Majaa hallinnoi Pietarsaaren museo ja se on avoinna kesäisin.

▶ *Runebergin tuvalta käänny kohti Luodontietä ja jatka kohti Pietarsaarta.*

15. **ALHOLMEN INDUSTRIAL PARK**, metsäteollisuuden tuotantolaitokset oikealla, ja terästeollisuuden tuotantolaitokset vasemmalla, kaikki merkittäviä vientiteollisuuden laitoksia. Rauhoitettu Kråkholmanjärven lintujärvi tien varressa vasemmalla.

▶ *Luodontien/Alholmantien risteyksessä käänny vasemmalle keskustaa kohti (Oikealle käännyttäessä tullaan kaupungin satamaan Alholmassa, jossa sijaitsee moottorimuseo ja veneenrakennusteollisuutta. Mielenkiintoinen lisälenkki, jos haluat pidentää retkeä.)*

16. **ALHEDA / ALHOLMANRANTA ja ASUNTOMESSUALUE**. Alholmanranta oli aikoinaan varakkaiden perheiden kesäparatiisi. Muutamia vanhoja huviloita on säilynyt tuolta ajalta. Valtakunnalliset asuntomessut pidettiin Pietarsaassa vuonna 1994. Rannan puolella sijaitsevat kerrostalot ja tien vasemmalla puolella sijaitsevat omakotitalot ovat messualueita. Messujen teemana oli merenläheinen asuminen, ympäristö ja energia.

17. **ORTODOKSINEN TSASOUNA** on metsän siimeksessä vasemmalla, kts. kyltitys.

18. **Entinen RISTIKARIN KOULU**, kaupungin ensimmäinen suomenkielinen kansakoulu, jonka vanhin osa on rakennettu 1928.

▶ *Käänny oikealla Vanhanhaminantielle.*

19. **VANHAN SATAMAN METSÄ** on ollut suojeltu 1700-luvulta saakka. Alun perin tarkoituksena oli suojata aluetta myrskyiltä ja ryöstelyltä. Alueella on leirintäalue, vierasvenesatama, ravintola Pavis, ja uimarannan tuntumassa leikkipuisto. Vanha satama on ollut aikanaan paitsi kaupungin satama myös laivanrakennuspaikka. Kaljaasi Jacobstads Wapen on ankkurissa Laivapihan laiturissa. Jacobstads Wapen rakennettiin rakennettiin 1980-90-luvulla 1700-luvun piirustusten ja rakennustapojen mukaisesti ja laskettiin vesille 1992. Punaisessa rakennuksessa kunnostetaan kuunari Vegaa, joka on yksi Suomessa sodan jälkeen rakennetuista 92 puusestä sotakorvausaluksista. Sotakorvausena rakennettiin yli 500 laivaa. Laivapihan vieressä on myös Mässkärin saareen kulkevan laivan lähtölauri. Mässkärin entisellä luotsiasemalla on kahvila ja ravintola sekä majoitustiloja. Avoinna kesällä ja sopimuksen mukaan.

▶ *Jatka tien päähän ja jatka Ebba Brahen puistikkoon pitkin.*

20. **BISKOPSHOLMENIN HAUTAUSMAALLA**, Pietarsaaren ensimmäisellä hautausmaalla, on monia mielenkiintoisia hautamonumentteja. Ensimmäiset vainajat on haudattu tänne 1857. Hautausmaan vieressä luterilaisten seurakuntien seurakuntakeskus, vihitty käyttöön 1999.

▶ *Ylitä Ebba Brahen puistikko ja jatka Satamakadulle.*

21. **SATAMAKATU**, yksi kaupungin vanhimmista kaduista. Kahdella kadun taloista, joissa on kyltti seinässä, on kytkös J.L. Runebergin perheeseen, toisessa asui yhdessä asui hänen isänsä merikapteeni Lorents Runeberg kuolemaansa asti ja toisessa hänen äitinsä asui viimeiset elinvuotensa. Vanhimmat taloista sijaitsevat puiston vieressä ja ne ovat 1700-luvulta. Punainen pieni mökki kadun yläpäässä on aikoinaan ollut kirkkomökki, eli yöpymispaikka Luodon asukkaiden kirkko- ja kaupunkimatkoja varten.

22. **ENT. PALOKUNNANTALO** vuodelta 1912. Sen on piirtänyt tanskalainen, mutta Ruotsissa toiminut arkkitehti Torben Grut, joka piirsi myös Tukholman stadionin. Näiden rakennusten yhden näköisyys on huomattava. Rakennus on nykyisin kulttuuritalo, jossa toimivat kaupungin harrastajateatterit. Talossa on myös näyttelytiloja ja ravintola.

23. **PIETARSAAREN KIRKON** suunnitteli kirkonrakentaja Johan Knubb ja se vihittiin käyttöön 1731. Kirkossa on 3-metriä korkea, 1700-luvulta peräisin oleva seitsenhaarainen kynttelikkö. Kirkon viereisellä hautausmaalla on kansallisorunolija Johan Ludvig Runebergin vanhempien muistokivi.

24. **WESTMANINMUORIN TUPA** Perämiehenkadun ja Visamäen kulmassa oli Johan Ludvig Runebergin ensimmäinen koulu. Anna Lena Westman oli lukutaitoinen merimiehen leski, joka perheensä elättämiseksi piti vinttikamarissa koulua porvareiden lapsille. Hän opetti J.L. Runebergin lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan sekä lukemaan katekismuksen ulkoa. Tupa on osa Pietarsaaren museota ja avoinna sopimuksen mukaan.